

İkinci Irak Savaşı ve NATO'da Kriz: Uluslararası İlişkiler Açıklama Modelleri Üzerine Bir İnceleme*

Hakkı Büyükbaş**

Giriş

Önceleri ABD ve Irak yönetimi arasında çıkan 2003 Irak Krizi ve bu krizin nasıl aşılabacağı/aşılması gerektiği sorunu, yalnız ABD ve Irak arasında değil, aynı zamanda NATO içinde de bir çekişme ve çatışmaya yol açmıştır. ABD yönetimi söz konusu krizi, güç ve şiddet kullanarak aşmak isterken, bazı Avrupa ülkeleri soruna siyasi ve diplomatik mekanizmalar aracılığı ile bir çözüm bulmak istemişlerdir. Bu da NATO üyeleri arasında bir uyumsuzluk, bölünmüşlük ve hatta giderek derin bir krizin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu çalışmada NATO üyelerinin Irak Krizi'nde ortaya koydukları çatışan tutum ve davranışları Uluslararası İlişkiler disiplininde egemen olan bazı kuramsal açıklama modellerine göre nasıl açıklanabileceği konusu ele alınmıştır. Bu çerçevede "Demokratik Barış", "Yeni Realizm" ve "Yeni Liberal Kurumsalcılık" yaklaşımları ayrıntılı olarak ele alınarak bu yaklaşımların temel varsayımları gözden geçirilmiş ve konunun aydınlatılmasına bir açıklama modeli sunup sunamadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma dört bölüme ayrılmıştır. Giriş bölümünden sonra, ikinci bölümde İkinci Irak Savaşı öncesi ve esnasında NATO üye ülkelerinin ortaya koydukları tepkiler belirtilmiş ve bu bağlamda ele alınan konu akademik olarak sorunsallaştırılmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde AB devletleri arasında (Fransa-İngiltere) ve AB-ABD arasında Irak politikası etrafında ortaya çı-

* Bu çalışma, daha önce "Kuramsal Yaklaşımların Işığında Irak Krizini Kavramak" başlığı ile *EKEV Akademi Dergisi* (c. 8, n. 20, Yaz 2004, ss. 1-24)'nde yayımlanan makalenin gözden geçirilmiş halidir.

** Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kayseri.